

Εισαγωγή στην Πληροφορική

Ανδρέας Παπασαλούρος
andrapas@aegean.gr

Σχετικά με το μάθημα (1)

- Ώρες Μαθήματος:
  - Δευτέρα 18-20, Κτίριο Εμπορικής, Αιθ. Α1.
  - Τρίτη 9-11, Κτίριο Εμπορικής, Αιθ. Α1.
- Εργαστήριο: Παρασκευή 9-13
- κκ. Τσαγγάρης και Παπαλουκάς.
- Ύλη Εργαστηρίου:
  - Χρήση του Υπολογιστή
  - Περιβάλλον ανάπτυξης
  - Εισαγωγή στην γλώσσα προγραμματισμού C
- Βαθμολογία
  - Μια σειρά ασκήσεων που θα παραδίδονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (20%)
  - Τελικές γραπτές εξετάσεις (80%)

Σχετικά με το μάθημα (2)

Σελίδα του μαθήματος (σύντομα διαθέσιμη)

<http://www.samos.aegean.gr/math/andrapas/courses/ics/>

- Οι παρουσιάσεις του μαθήματος θα αναρτώνται στη σελίδα σε μορφή διαφανειών καθώς και οι ασκήσεις προς παράδοση.
- Βιβλίο μαθήματος: Eric S. Roberts, *Η Τέχνη και Επιστήμη της C, Μια εισαγωγή στην Επιστήμη των Υπολογιστών*, Κλειδάριθμος.
- Ώρες Επικοινωνίας με τους φοιτητές:
Τετάρτη και Πέμπτη 12-14.
- Επικοινωνία μέσω e-mail:
andrapas [at] aegean [dot] gr

Σκοπός του Μαθήματος

Μια εισαγωγή στην Επιστήμη των
Υπολογιστών

Μια εισαγωγή στον Προγραμματισμό

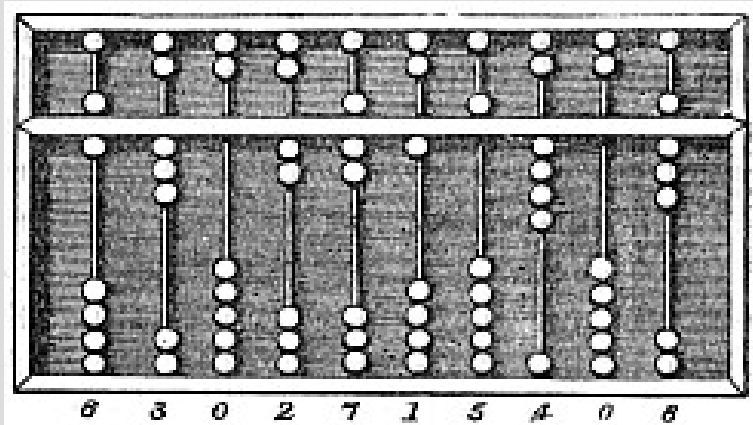
Εφαρμογές των Υπολογιστών

- Ιατρικές
- Στρατιωτικές
- Οικονομικές - επιχειρησιακές
(business/enterprise information systems)
- Διασκέδαση/ψυχαγωγία
- Τέχνη
- Επικοινωνία
- ...

Μαθηματικά και Υπολογιστές

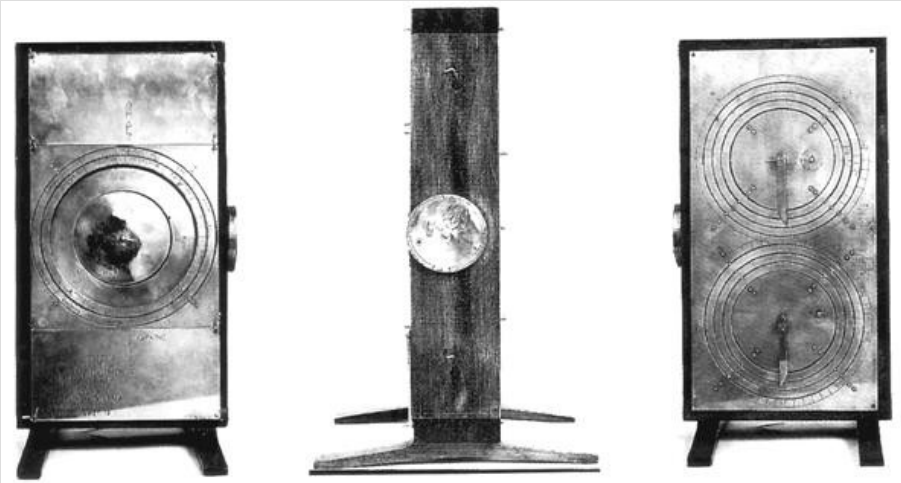
- Η μαθηματική θεμελίωση της Επιστήμης των Υπολογιστών
  - Λογική
  - Θεωρία Αριθμών
  - Θεωρία Γραφημάτων
  - Θεωρία Τύπων
- Η χρήση της Επιστήμης των Υπολογιστών στα Μαθηματικά

Άβακας (2η Χιλιετηρίδα π.Χ.)

- Εφευρέθηκε στην Βαβυλώνα
- Επέτρεπε την διενέργεια των τεσσάρων αριθμητικών πράξεων με ταχύτητα
- Διάφορες παραλλαγές εντοπίζονται σε διαφορετικούς πολιτισμούς (Κίνα, Ιαπωνία, κ.λπ.).

Μηχανισμός των Αντικυθήρων (5ος αι. π.Χ.)

Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών

- Υπολόγιζε:
  - Ετήσια κίνηση του ήλιου στον ζωδιακό κύκλο
  - Ανατολές/ δύσεις λαμπρών άστρων και αστερισμών
- Αποτελούνταν από ένα σύστημα 32 οδοντωτών τροχών

Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και
Μουσείο Τεχνολογίας

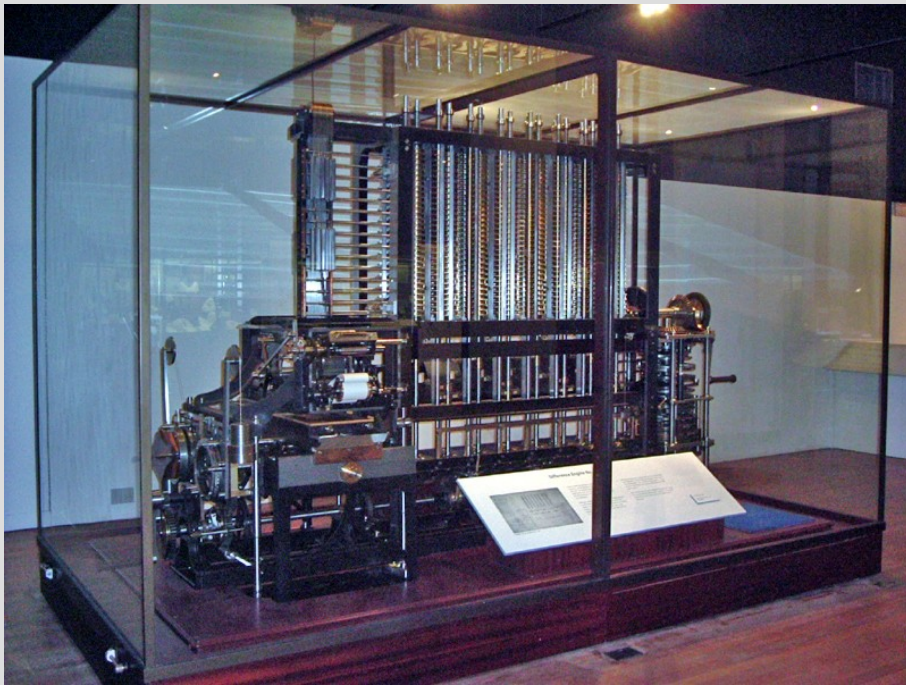
http://www.tmth.edu.gr/el/kiosks/computers/history/comp_a2.html

Σύγχρονες Μηχανές (16ος – 18ος αι.)

- Wilhelm Schickard
- Blaise Pascal
- Gottfried Leibniz

Μηχανές του Babbage

- **Μηχανή Διαφορών:**
Παρήγαγε πίνακες
μαθηματικών
συναρτήσεων
- **Αναλυτική Μηχανή:**
  - Προγραμματιζόμενη με
χρήση διάτρητων
καρτών
  - Ποτέ δεν υλοποιήθηκε
  - Το πρώτο πρόγραμμα
για την αναλυτική
μηχανή από την Ada
Lovelace

Μηχανή του Jacquard

- Αυτοματοποίηση της διαδικασίας ύφανσης σε αργαλειό
- *Προγραμματιζόμενη μηχανή*

Εφαρμογές διάτρητων καρτών

Τεχνική για την μηχανική
αποτύπωσης της
πληροφορίας.
Μηχανικό πιάνο
(πιανόλα), Λατέρνα (!)

Η μηχανή του Hollerith

From Computer Desktop Encyclopedia
Reproduced with permission.
From Computer Desktop Encyclopedia
Reproduced with permission. Center
From Computer Desktop Encyclopedia
Reproduced with permission.
© 1996 Scientific American Magazine

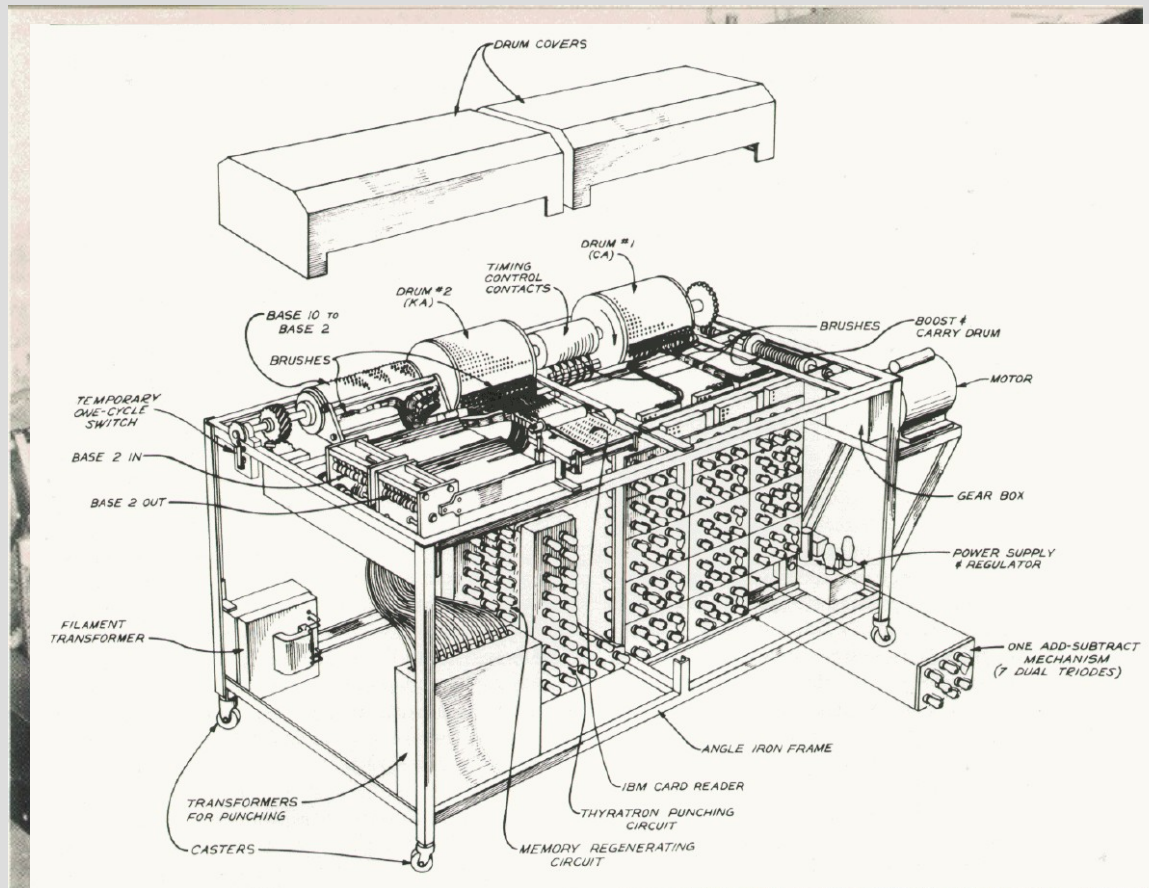
- Χρησιμοποιήθηκε για την αυτοματοποίηση της επεξεργασίας δεδομένων κατά την απογραφή του 1890 στις ΗΠΑ.
- Τα δεδομένα αποτυπώνονταν σε διάτρητες κάρτες.
- Ο Hollerith ίδρυσε την εταιρεία International Business Machines (IBM)

Από τις λυχνίες κενού στους σύγχρονους υπολογιστές

- Πρώτη γενιά: Χρήση λυχνιών κενού (Atanasoff, 1939)
- Δεύτερη γενιά: Χρήση τρανζίστορ (IBM 7090, 1957)
- Τρίτη γενιά: Χρήση ολοκληρωμένων κυκλωμάτων (IBM 360, 1964)
- Τέταρτη γενιά: Χρήση κυκλωμάτων μεγάλης κλίμακας ολοκλήρωσης και μικροεπεξεργαστών,
- Μικροϋπολογιστές και προσωπικοί υπολογιστές (1975)

Μηχανή του Atanasoff

- Ο πρώτος ψηφιακός υπολογιστής
- Βασιζόταν στην τεχνολογία των λυχνιών κενού
- Προοριζόταν για την επίλυση μικρών συστημάτων εξισώσεων

Η λυχνία κενού

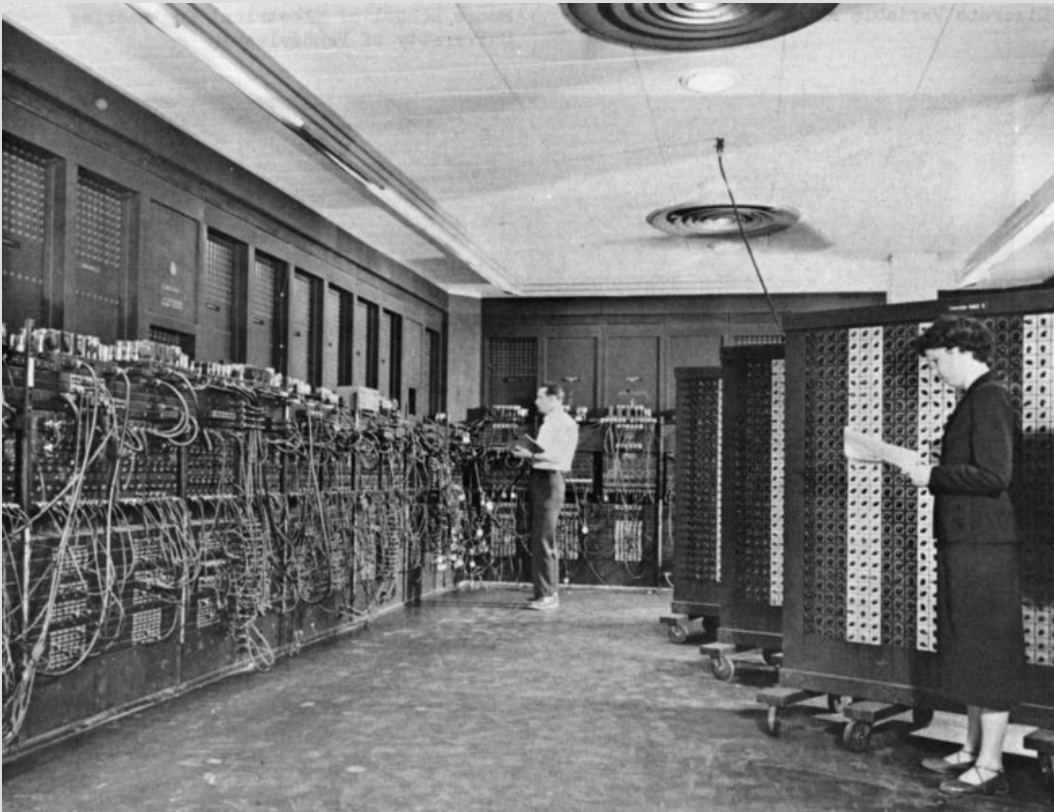

- Βασικό στοιχείο της μονάδας υπολογισμού (κεντρικής μονάδας)
- ενός υπολογιστή.
- Αντικαταστάθηκε από το τρανζίστορ και το ολοκληρωμένο κύκλωμα.

<http://www.cs.virginia.edu/brochure/museum.html>

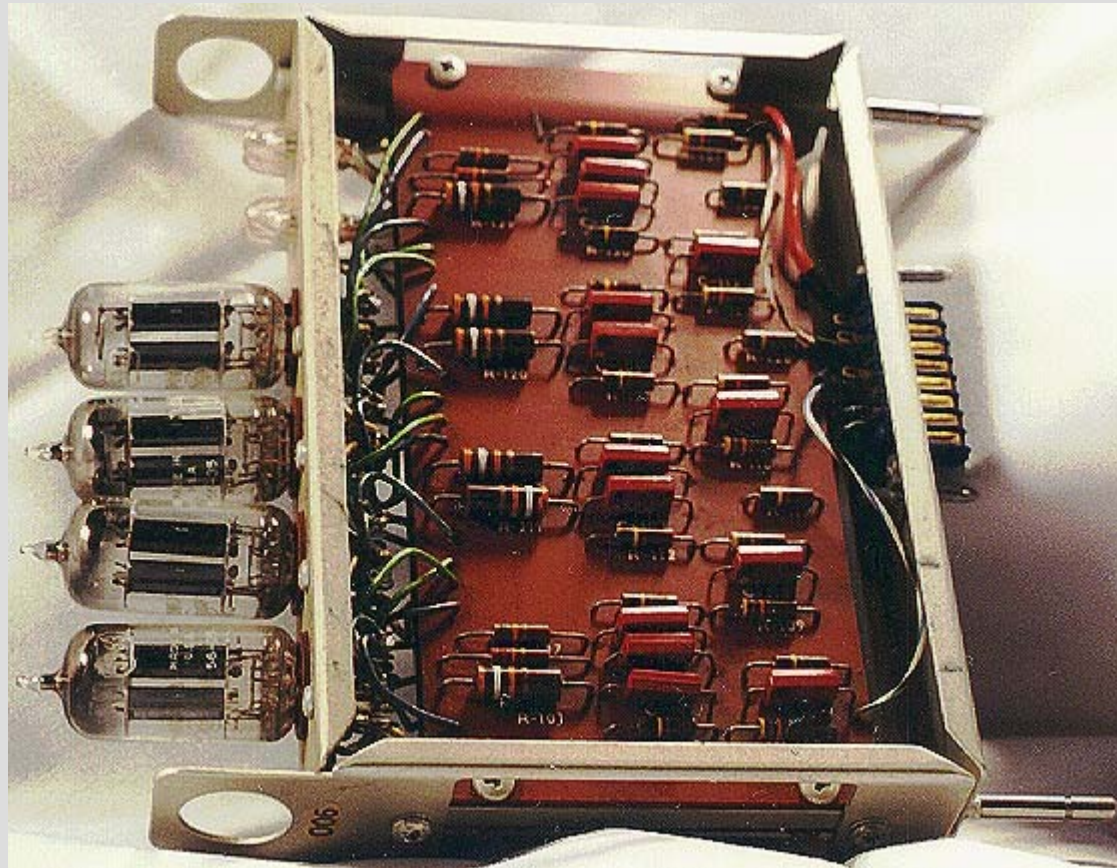

ENIAC (1946)

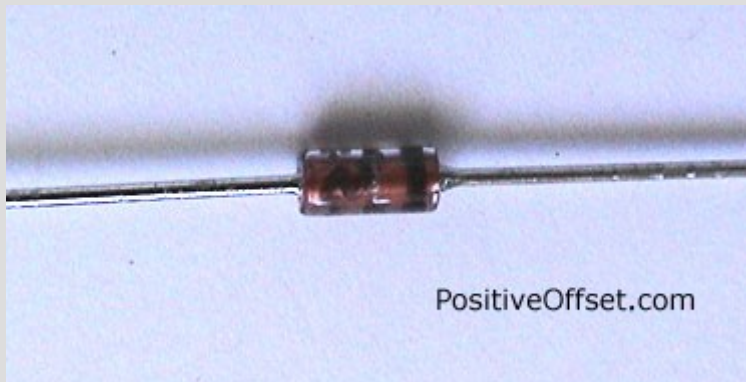
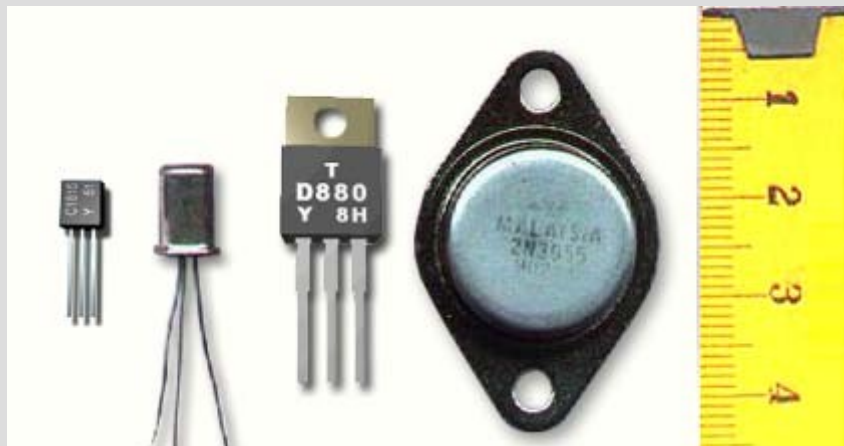
- Προοριζόταν για την επίλυση προβλημάτων βαλλιστικής (υπολογισμός πινάκων βολών)
- Προγραμματιζόταν με την τοποθέτηση καλωδίων σε μια διάτρητη επιφάνεια (patch panel).

Παράδειγμα χρήσης λυχνίας

Απαριθμητής τεσσάρων bit

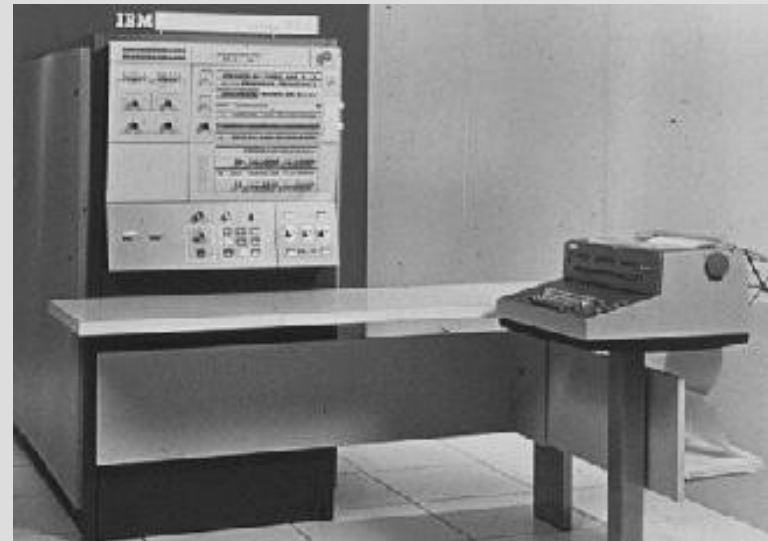
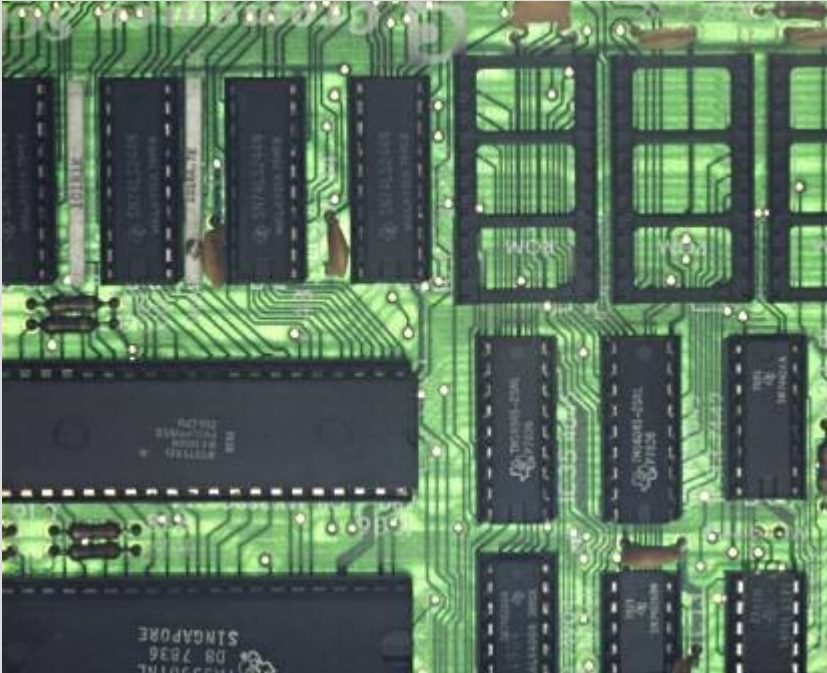
Υπολογιστές με τρανζίστορ

IBM 7090

Υπολογιστές με ολοκληρωμένα κυκλώματα

IBM 360

Ολοκληρωμένα κυκλώματα μεγάλης κλίμακας ολοκλήρωσης

<http://www.intel.com>

Apple Mac Pro

Χαρακτηριστικά σύγχρονων υπολογιστικών συστημάτων

- Παραλληλία
- Δικτύωση – κατανεμημένος υπολογισμός
- Ασφάλεια
- Προηγμένη επικοινωνία ανθρώπου-υπολογιστή
- Ενσωμάτωση σε συσκευές

Η Επιστήμη των Υπολογιστών

- Ο υπολογιστής είναι μια μηχανή που εκτελεί προγραμματισμένους υπολογισμούς.
- Ένας υπολογιστής συνίσταται από υλικό και λογισμικό.
- Η Επιστήμη των Υπολογιστών ασχολείται με τη μελέτη της φύσης αυτών των υπολογισμών.
- Εστιάζει περισσότερο στο Λογισμικό

Υπολογισμός και αλγόριθμοι

- Αλγόριθμος: Μια **στρατηγική** για την επίλυση ενός **προβλήματος** με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:
  - **Σαφής** και απερίφραστα ορισμένος
  - **Αποτελεσματικός**
  - **Πεπερασμένος**
- Η λέξη αλγόριθμος προέρχεται από το όνομα ενός άραβα μαθηματικού του 9ου αι.

Παράδειγμα αλγορίθμου

Πρόβλημα: Ένας ταμίας θέλει να υπολογίσει τα ρέστα που πρέπει να δώσει σε μια πληρωμή, ώστε ο αριθμός νομισμάτων που θα επιστρέψει να είναι ελάχιστος.

Είσοδος: Η αξία της αγοράς
Το ποσό πληρωμής.

Έξοδος: Μια λίστα από νομίσματα που επιστρέφονται ως ρέστα.

Υποθέτουμε ότι:

- το ποσό πληρωμής είναι μεγαλύτερο ή ίσο από την αξία της αγοράς
- ο ταμίας έχει απεριόριστο αριθμό νομισμάτων οποιασδήποτε αξίας (αν δεν έχει, πετάγεται “δίπλα”).

Περιγραφή του αλγορίθμου

1. Αρχικά η διαφορά είναι ίση με το ποσό πληρωμής **μείον** την **αξία της αγοράς**.
2. **Όσο** η διαφορά είναι μεγαλύτερη από το μηδέν, **επανάλαβε** τα βήματα 3 έως 4.
- 3 Βρες το **μεγαλύτερο νόμισμα** με αξία **μικρότερη ή ίση** από την **διαφορά**.
4. **Πρόσθεσε** το νόμισμα στη λίστα με τα ρέστα και **αφαίρεσε** την αξία του από τη διαφορά.

Παράδειγμα εκτέλεσης του αλγορίθμου

1. Αρχικά η διαφορά είναι ίση με το ποσό πληρωμής μείον την αξία της αγοράς.
2. **Όσο** η διαφορά είναι μεγαλύτερη από το μηδέν, **επανάλαβε** τα βήματα 3 έως 4.
3. Βρες το **μεγαλύτερο νόμισμα** με αξία **μικρότερη ή ίση** από την **διαφορά**.
4. **Πρόσθεσε** το νόμισμα στη λίστα με τα ρέστα και **αφαίρεσε** την αξία του από τη διαφορά.

Αρχικά:

Αξία αγοράς 5,25 €
Ποσό πληρωμής: 20 €
Διαφορά: 14,75 €

1η επανάληψη

Νόμισμα 10€, διαφορά 4,75 €

2η επανάληψη

Νόμισμα 2 €, διαφορά 2,75€

3η επανάληψη

Νόμισμα 2€, διαφορά 0,75€

4η επανάληψη

Νόμισμα 0,50 €, διαφορά 0,25€

5η επανάληψη

Νόμισμα 0,20 €, διαφορά 0,05 €

6η επανάληψη

Νόμισμα 0,05€, διαφορά 0€.

Συζήτηση

- Συνιστά η παραπάνω περιγραφή έναν αλγόριθμο; (σαφής, αποτελεσματική και πλήρης);
- *Είναι ο αλγόριθμος ορθός;*
- *Τερματίζει;*
- *Μετά από πόσα βήματα (χρόνο) τερματίζει;*
- *Είναι ο αλγόριθμος αυτός **βέλτιστος**, δηλαδή λύνει το πρόβλημα με ελάχιστο αριθμό βημάτων;*

Τα παραπάνω τρία ερωτήματα είναι θεμελιώδη για την επιστήμη των υπολογιστών και ιδιαίτερα την μελέτη των αλγορίθμων.

Περιγραφή αλγορίθμων

Φυσική γλώσσα
Διαγράμματα ροής
Ψευδοκώδικας
Γλώσσες προγραμματισμού

Ο ρόλος του Alan Turing στην Επιστήμη των Υπολογιστών

- Τυποποίηση των εννοιών του αλγορίθμου και του υπολογισμού.
- Εισήγαγε την αφηρημένη μηχανή υπολογισμού (Turing machine).
- Σχεδίαση τον υπολογιστή ACE (Automatic Computing Engine).
- Πρότεινε το περίφημο Turing test για τον καθορισμό της Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence - AI).
- Σχεδίασε μια μηχανή αποκρυπτογράφησης του κώδικα Enigma (Turing-Welchman bombe) κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Γλώσσες Προγραμματισμού

Οι γλώσσες προγραμματισμού επιτρέπουν την δημιουργία προγραμμάτων για την εκτέλεση αλγορίθμων από υπολογιστικά συστήματα.

Η Επιστήμη των Υπολογιστών δεν εξαντλείται στον προγραμματισμό και τις Γλώσσες Προγραμματισμού.

Ένα μεγάλο σύνολο γλωσσών προγραμματισμού είναι διαθέσιμες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα ασχοληθούμε με την γλώσσα προγραμματισμού C

Παραδείγματα προβλημάτων που λύνονται από υπολογιστές

Πρόβλημα 1: Διαπίστωση του αν ένα στοιχείο
είναι μέλος ενός συνόλου (αναζήτηση).

Πρόβλημα 2: Πρόβλημα εύρεσης του μεγαλύτερου
και του μικρότερου στοιχείου σε ένα σύνολο
αριθμών;

Πρόβλημα 3: Πολλαπλασιασμός πινάκων

Πρόβλημα 4: Επίλυση εξίσωσης πρώτου βαθμού
$$ax + \beta = 0$$

Πρόβλημα 5: Ταξινόμηση ενός συνόλου
αταξινομήτων αριθμών.

Βασικά στοιχεία αλγορίθμων

Βήματα (εντολές)

Σημεία απόφασης (**Αν ... τότε ...**)

Επαναλήψεις (**για όσο ... επανάλαβε ...**)

Τα όρια του υπολογισμού

- Υπάρχουν προβλήματα που έχει αποδειχτεί ότι δεν είναι δυνατόν να επιλυθούν (τουλάχιστον ακριβώς) από τους υπολογιστές (*undecidable*):
  - Halting problem, το δέκατο πρόβλημα του Hilbert (Θεώρημα του Matiyasevich).
- Επιπλέον, υπάρχουν προβλήματα που ο χρόνος επίλυσής τους είναι τεράστιος, για μη τετριμμένο μέγεθος του προβλήματος (*intractable*).
- Παράδειγμα: Το πρόβλημα του περιοδεύοντος πωλητή (TSP).

Παράδειγμα “δύσκολου” προβλήματος

- Χρωματισμός γράφων (graph coloring)
- Είναι δυνατός ο χρωματισμός των κόμβων του γράφου με 3 χρώματα;
- Ένας χρωματισμός είναι έγκυρος αν κανένα ζευγάρι κόμβων που συνδέονται με μια ακμή δεν έχουν το ίδιο χρώμα.
- Η λύση του παιχνιδιού Sudoku είναι δυνατόν να αναχθεί σε ένα πρόβλημα χρωματισμού γράφων
- Ο καθορισμός του προγράμματος διδασκαλίας σε ένα σχολείο επίσης ανάγεται στο πρόβλημα χρωματισμού γράφων.

